

قیام بهمن ۱۳۵۷: بازشناسی تاریخ،

گفتگوی امید حبیبی نیا با مهدی سامع xx

در اولین قسمت از مجموعه مصاحبه ها با افرادی که در جریان انقلاب ۱۳۵۷ نقش داشته اند، خلاصه ای از مصاحبه با مهدی سامع عضو سازمان چریکهای فدایی خلق ایران را می خوانید.

Omid_habibi_nia@hotmail.com

برگرفته از وبلاگ امید حبیبی نیا

قیام بهمن ۱۳۵۷: بازشناسی تاریخ، عنوان مجموعه ای ست شامل مصاحبه با افرادی که در جریان انقلاب و قیام بهمن ماه سال ۱۳۵۷ نقش داشته اند.

در این جا خلاصه ای از اولین مصاحبه این مجموعه با مهدی سامع عضو سازمان چریکهای فدایی خلق ایران که در روز قیام مسئول برگزاری تظاهرات سازمان در تهران بود را ارائه کرده ام.

بخش هایی از مصاحبه با مهدی سامع از اعضای سازمان چریکهای فدایی خلق ایران در سال ۵۷.

س - امید حبیبی نیا: ارزیابی سازمان چریکهای فدایی خلق ایران از شرایط و نیروهای نقش آفرین در نیمه دوم سال ۱۳۵۷ از قیام چه بود؟

مهدی سامع: از چند ماه قبل از بهمن یعنی هنگامی که ما هنوز در زندان بودیم این ارزیابی وجود داشت که موقعیت انقلابی وجود دارد. تعریفی هم که ارائه می شد به این شکل بود که این موقعیت به گونه ای ست که بالا بیاهد یعنی حکومت نمی تواند به صورت گذشته حکومت کند و پایینی ها یعنی مردم هم نمی خواهند تن به شرایط پیشین بدهند. یک بحث دیگری که آن زمان باید بیشتر به آن توجه می شد تحلیلی بود که زنده یاد رفیق بیژن جزنی در باره نقش خمینی مطرح کرده بود. او گفته بود که اگر در شرایط انقلابی نیروهای مترقی ضعیف باشند، خمینی به علل مختلف می تواند از این موقعیت استفاده کند و در راس جنبش قرار گیرد که در واقع این پیش بینی مدبرانه در زمانی که آن شرایط عینی رخ داد، مورد توجه ما و دیگران قرار نگرفت.

ارزیابی سازمان چریکهای فدایی خلق ایران از نیروهای خودش و

نیروهای انقلابی چگونه بود و آیا تصور می کرد که قدرت سرنگون سازی رژیم را دارند؟

ج - سازمان در آن زمان ضربه های بسیاری خورده بود. رهبران سازمان در سالهای ۵۴ و ۵۵ به طور کامل یا در درگیری با نیروهای ساواک شاه و یا در زندان کشته شده بودند. در نتیجه ما چنین ارزیابی نداشتیم.

در واقع یک خط مشی تدوین شده برای مداخله در قیام وجود نداشت. البته در آستانه قیام (فکر کنم آذرماه ۱۳۵۷) سازمان طی یک اطلاعیه مهم به مساله شرایط انقلابی تاکید کرد و اعلام نمود که «قیام را باور کنیم». اما به نظرم نه سازمان ما و نه دیگر نیروهای انقلابی برای مداخله کلان در قیام آماده نبودند.

به طور کلی با توجه به آن که نیروهای سازمان مجاهدین خلق نیز طی تغییراتی که در این سازمان در سال ۱۳۵۴ به وجود آمد، تقریباً از هم پاشیده شده بودند می توان گفت که نیروهای انقلابی مسلح هیچ برنامه و آمادگی برای قیام نداشتند.

تا جایی که به سازمان چریکهای فدایی خلق ایران می گردد، یک پوسته چریکی، که در ابتدای بنیانگذاری سازمان ضرورت داشت، مانع آن می شد که سازمان بتواند در ابعاد کلان در قیام مداخله کند. به نظر من هنوز هم در سازمانهای چپ و کمونیستی، نگرش درست برای کار توده ای وجود ندارد و همه ی پراوتیکها به گرد نیروهای ویژه سازمانها جریان دارد.

به هر حال در آن شرایط سازمان در حال سازماندهی نسبی نیروهای عظیمی بود که از آن حمایت می کردند.

در روز ۱۹ بهمن که تظاهرات برای حمایت از دولت موقت مهندس بازرگان که به وسیله خمینی گمارده شده بود، جریان داشت. سازمان یک میتینگ بزرگ به مناسبت سالگرد حماسه سیاهکل در دانشگاه تهران برگزار کرد. این اولین گردهمایی علنی سازمان بود که به شکل غیر قابل پیش بینی مورد استقبال قرار گرفت.

دو روز بعد یعنی روز ۲۱ بهمن هم سازمان یک راهپیمایی بزرگ را سازمان داد و در حال راهپیمایی بود که اخبار قیام پخش شد و در نیمه

راهپیمایی ما اعلام کردیم که راهپیمایی در همین جا پایان می یابد و نیروهای سازمان به قیام مردم می پیوندند.

س - یک عکسی وجود دارد از آموزش اسلحه به نیروهای تازه سازمان چریکهای فدایی خلق که همگی با نقاب در یک خانه جمع شده اند و به نظر می رسد در همان روز های قبل از قیام گرفته شده است. اگر آمادگی برای قیام وجود نداشت، پس این عکس گویای چیست؟

ج - من نمی گویم که اصلاً برای شرکت در قیام آمادگی وجود نداشت. حرف من این است که ما برای مداخله در یک قیام توده ای در ابعاد کلان نه آمادگی داشتیم و نه برنامه. اما مسلمانان و نیروهای سازمان و هواداران و جانبداران آن بیش از دیگران از قیام استقبال و در آن شرکت کردند. البته باید دید که این عکس متعلق به چه زمانی ست. به هر حال سازمان همیشه در رابطه با نیروهای تشکیلاتی اش به آموزش کار با سلاح اقدام می کرد.

س - با توجه به شرایط انقلابی و تضعیف ارتش، پلیس و ساواک آیا سازمان (چ.ف.خ.ا) در آن مقطع به عملیات مسلحانه خودش شدت بخشیده بود تا برای قیام آمادگی بیشتری کسب کند؟

ج - در تئوری سازمان مساله قیام مسلحانه و آمادگی برای آن را مطرح کرده بود و در نیمه دوم سال ۱۳۵۷ هم سازمان عملیاتیهای مسلحانه ای انجام داد. اما نگرش مسلط دید محدود بود به عملیات چریکی و نه عملیات در ابعاد توده ای. در حقیقت دید دقیقی نسبت به قیام وجود نداشت تا بتواند سازماندهی آن را از پیش آغاز کند. با این حال سازمان در قیام نقش برجسته و قابل توجهی داشت و برخی از اعضای آن از جمله رفیق قاسم سیادت، عضو کمیته مرکزی سازمان در جریان آزادسازی مرکز رادیو به شهادت رسیدند. اما همانطور که در پیش هم گفتیم نگرشی چریکی در برخورد با مسائل سیاسی بر سازمان حاکم بود. این نگرش که برای شرایط سرکوب و خفقان لازم بود در آن شرایط انقلابی و با وجود جنبش توده ای نه فقط همخوانی نداشت، بلکه حتی به مثابه یک مانع عمل می کرد. این نگرش حتی بعد از سرنگونی رژیم شاه نیز تاثیر خود را داشت. در اولین مصاحبه تلویزیونی که با سخنگوی

سازمان در آن زمان (فرخ نگهدار) انجام شد، وی پشت به دوربین صحبت می کرد و این خود نشانگر استمرار روحیه مخفی کاری بود که با شرایط جدید تطبیق نداشت.

س - آیا هیچ گاه سازمان (چ.ف.خ.ا) ارتباط رسمی با اطرافیان روح الله خمینی برقرار کرد؟

ج - ما با برخی از نزدیکان خمینی از طریق برخی از افراد در ارتباط بودیم و در جریان نظرات وی قرار می گرفتیم. از جمله یک شب به طور اتفاقی در منزل آقای شانه چی (پدر فدایی شهید محسن شانه چی و دو فدایی شهید دیگر) که نزدیک مدرسه علوی بود و بسیاری از نزدیکان خمینی آنجا می آمدند، من و محسن صحبت های برخی از افرادی را که به خمینی نزدیک بودند و از ملاقات با او برگشته بودند شنیدیم. آنها می گفتند که آقا به شدت با رادیکال شدن جنبش مخالف است و معتقد است که قدرت باید به سرعت انتقال یابد تا هیچ گونه امکانی برای نیروهای دیگر به وجود نیاید که از این فضا استفاده کنند این واقعه مربوط به فاصله دوازده تا نوزده بهمن است.

اما اطرافیان نزدیک خمینی هیچ گاه رسماً با سازمان ارتباط برقرار نکردند. با این حال ارتباطات رسمی با دولت موقت، با صادق طباطبایی و با آقای صدر حاج سید جوادی، وزیر کشور وجود داشت. با وجود آن که خمینی گاه پیغامهایی برای سازمان می فرستاد اما به نزدیکانش تاکید می کرد که نگویند که این پیامها از جانب خمینی ست. از جمله در جریان فرماند تعیین نظام سیاسی که روز ۱۲ فروردین برگزار شد و سازمان آن را تحریم کرده بود، خمینی از طریق احمد آقا به سازمان پیغام داد که شما هم در فرماند شرکت کنید و رای سفید بدهید. اما سازمان تصمیم به تحریم آن گرفته بود و اعلام کرده بود که این فرماندوم را به علت آن که محتوی جمهوری اسلامی روشن نیست، تحریم می کند.

اما نیروهای طرفدار خمینی بسیار هوشیار بودند و تحرکات ما را زیر نظر داشتند و مراقب بودند تا هر چقدر بیشتر ما را محدود کنند و از همان زمان هم نیروهای حزب الهی و کمیته ها را علیه ما سازماندهی کرده بودند.

بقیه در صفحه ۸